

Екологія – філософія існування людства

Збірник наукових праць

Мелітополь
2016

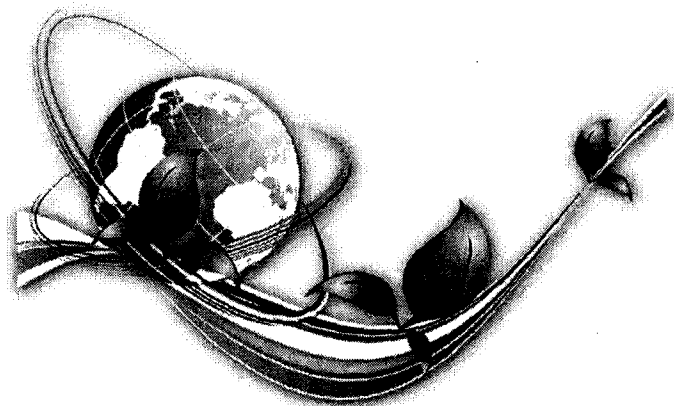
Виконавчий комітет Мелітопольської міської ради

**Мелітопольський інститут державного
та муніципального управління
"Класичного приватного університету"**

Державний економічний університет в Познані

Фундація "Інститут розвитку міжнародних стосунків"

ЕКОЛОГІЯ – ФІЛОСОФІЯ ІСНУВАННЯ ЛЮДСТВА

**Збірник наукових праць
учасників III Міжнародної
науково-практичної конференції
(26 травня 2016 року)**

**Мелітополь
2016**

Екологія – філософія існування людства: зб. наук. праць учасників III Міжнародної науково-практичної конференції (Мелітополь, 26 травня 2016 р.) / за заг. ред. М.М. Радевої. – Мелітополь : ТОВ “Колор Принт”, 2016. – 94с. – ISBN 978-966-2489-36-1.

Організаційний комітет

- Мінько С.А.** міський голова м. Мелітополя (голова оргкомітету);
- Павленко С.І.** заступник міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради виконавчого комітету Мелітопольської міської ради Запорізької області (співголова оргкомітету);
- Радева М.М.** доктор економічних наук, професор, академік АЕНУ, директор МІДМУ “КПУ” (співголова оргкомітету);
- Огаренко В.М.** доктор наук з державного управління, професор, ректор, Класичного приватного університету (співголова оргкомітету);
- Коломієць В.М.** кандидат економічних наук, доцент МІДМУ “КПУ”;
- Тодорова Л.І.** заступник начальника відділу з благоустрою та екології Виконавчого комітету Мелітопольської міської ради;
- Ткач А.А.** доктор економічних наук, академік АЕНУ, професор МІДМУ “КПУ”, професор PRz Жешувської політехніки,;
- Ткач Т.В.** доктор психологічних наук, професор МІДМУ “КПУ”, професор Жешувської політехніки;
- Квілінський О.С.** кандидат економічних наук, член-кореспондент АЕНУ, PhD, президент Фондації “Інститут розвитку міжнародного співробітництва”.

Збірник містить наукові праці учасників III Міжнародної науково-практичної конференції “Екологія – філософія існування людства”. Досліджується сучасний екологічний стан України, проблеми взаємовідносин людини і природи, основні джерела забруднення оточуючого середовища і пошук шляхів гармонізації відносин природи і суспільства. Присвячено екологічній безпеці України.

Для науковців та працівників у галузі екології.

Рекомендовано до друку вченою радою Мелітопольського інституту державного та муніципального управління “Класичного приватного університету”.

Протокол № 9 від 28 квітня 2016 р.

ЗМІСТ

Барабоха Наталія НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРИАЗОВСЬКОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ: РЕЗУЛЬТАТИ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ.....	5
Барабоха Олексій, Завадська Оксана, Товчигречко Тетяна ЕКОЛОГО-ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ ПРИАЗОВСЬКОГО НПП: ПІДСУМКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	8
Брен Олександр, Яровий Сергій, Ярова Тетяна ЛІКАРСЬКІ РОСЛИНИ ПРИАЗОВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ.....	11
Грищенко Євгенія ЕКОЛОГІЧНА СВІДОМІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ЗАГАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ.....	12
Власов Ілля ЕКОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ.....	14
Гурбик Юрій СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	15
Дьяченко Юлія ДІЯЛЬНІСТЬ ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ "МЕЛІТОПОЛЬСЬКЕ МІСЬКЕ ТОВАРИСТВО ЗАХИСТУ ТВАРИН" У СФЕРІ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ БЕЗПРИТУЛЬНОСТІ ТВАРИН.....	17
Слісесв Олег, Барабоха Наталія ПРИАЗОВСЬКОМУ ПРИРОДНОМУ ПАРКУ – 6 РОКІВ.....	21
Журавко Наталія ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЕКТУ "ПУНКТ ПЕРЕТРИМКИ БЕЗПРИТУЛЬНИХ СОБАК "НАДІЯ" ШЛЯХ З ВУЛИЦІ ДОДОМУ – УСПІХ, ДОСЯГНЕННЯ, ПРОБЛЕМИ.....	24
Іваченко Станіслав ТЕХНОЛОГІЯ NO-TILL – ШЛЯХ ЕКОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ ЗЕМЛЕРОБСТВА.....	27
Казьмін Ігор ЕКОЛОГІЧНА ШКОДА: ВИЗНАЧЕНІСТЬ В ЦИВІЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ.....	29
Karavova Lolita THE INSTITUTIONAL FRAMEWORK FOR THE DEVELOPMENT OF ECOLOGICAL TOURISM IN UKRAINE.....	31
Коломієць Вікторія ОПТИМІЗАЦІЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПЛАТЕЖІВ В ПОДАТКОВОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ.....	33
Копач Віктор СУЧАСНІ МЕТОДИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТА РЕЄСТРАЦІЇ ВЛАСНИЦЬКИХ ТВАРИН....	34
Куртова Наталя ПУНКТУАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ НА АНГЛІЙСЬКУ МОВУ ЕКОЛОГІЧНО СПРЯМОВАНОЇ ІНФОРМАЦІЇ.....	35
Латинцев Микита ВПЛИВ ПОЛІГОНІВ ТВЕРДИХ ПОБУТОВИХ І ПРОМИСЛОВИХ ВІДХОДІВ НА ЗАБРУДНЕННЯ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ЕКОЛОГІЮ.....	37
Лисенко Валерій НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ БЕЗДОМНИХ ТВАРИН: ПРОГРАМИ РЕГУЛЮВАННЯ ЇХ ЧИСЕЛЬНОСТІ, ОБГРУНТУВАННЯ, ЦІНКА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ. ПРАКТИЧНІ ПІДСУМКИ РЕАЛІЗОВАНОЇ ПРОГРАМИ ПІДРАХУНКУ ЧИСЕЛЬНОСТІ БЕЗПРИТУЛЬНИХ ТВАРИН МІСТА МЕЛІТОПОЛЯ (ДИНАМІКА ПРИРОСТУ ПОПУЛЯЦІЇ).....	39
Лисенко Валерій ЕКОЛОГІЯ ТА ЕКОНОМІКА:ПЗФ ТА МИСЛИВСТВО – КОНФРОНТАЦІЯ ЧИ СПІВРОБІТНИЦТВО?.....	43
Мирошниченко Галина ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ОБЩЕСТВЕННОЙ ОРГАНИЗАЦИИ "МЕЛИТОПОЛЬСКОГО ГОРОДСКОГО ОБЩЕСТВА ЗАЩИТЫ ЖИВОТНЫХ" В СФЕРЕ РЕШЕНИЯ ПРОБЛЕМЫ БЕСПРИЗОРНОСТИ ЖИВОТНЫХ.....	44

Міняйло Дар'я	
ПОЗИТИВНИЙ КОРПОРАТИВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ ІМІДЖ: ЕКОНОМІЯ, ЕКОЛОГІЯ, БІЗНЕС	46
Сергій Мовчан, Вікторія Івасенко, Олександра Ряснянська	
ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ ЯК ОДИН ІЗ НАПРЯМКІВ ВИКОРИСТАННЯ ВОДИ ПРИ ЗРОШУВАННІ	48
Намлієва Наталія	
НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕХАНІЗМУ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ ВІДТВОРЕННЯ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА	50
Нуждов Андрій	
АЛЬТЕРНАТИВА ЕКОЛОГІЧНОГО РИЗИКУ – ФІНАНСОВИЙ РИЗИК	53
Омельчук Аркадій	
ВПЛИВ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ПРОГРЕСУ НА ЕКОЛОГІЮ УКРАЇНИ	54
Павленко Олександр	
НАВІЩО КОМП'ЮТЕРУ КАКТУС?	57
Печоркіна Олександра	
ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ: СУТНІСТЬ, ЗАДАЧІ ТА ЗНАЧЕННЯ	59
Редько Людмила	
ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ІНЖИНІРИНГУ ЯК СУЧАСНОГО ЕЛЕМЕНТУ МАРКЕТИНГ-МЕНЕДЖМЕНТУ	61
Реун Іван	
КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ	62
Олександр Роголь	
ПРОБЛЕМИ ПРОГНОЗУВАННЯ НЕГАТИВНИХ ВПЛИВІВ АКТИВНОГО ВІДПОЧИНКУ НА ЕКОЛОГІЮ ТА ЕКОСИСТЕМИ ЗОКРЕМА	64
Станчев Олександр, Мостовенко Микола, Сурядна Наталія	
АНАЛІЗ ЗАХОДІВ ЕКОЛОГО-ІНСПЕКЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	67
Ручка Анастасія	
ОСНОВНІ НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	70
Севастьянович Тарас	
ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ В УПРАВЛІННІ ЕКОЛОГІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ РЕГІОНІВ	71
Сучков Сергій	
СОЗОЛОГІЧНИЙ СКЛАД ЕНТОМОФАУНИ ПРИАЗОВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ	73
Танчук Альона	
ЧОРНОБИЛЬСЬКА ТРАГЕДІЯ КРИЗЬ ПРИЗМУ ЛІРИКИ	76
Тейванова Олена	
ЕКОЛОГІЧНА АРХІТЕКТУРА	78
Ткач Анатолій	
ІНСТИТУЦІОНАЛЬНА ПАРАДИГМА ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНУ	79
Ткаченко Вадим, Антоновський Олександр	
ШТУЧНІ РИФИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПІДРОБІОЦЕНОЗІВ	83
Топалов Євген	
ПРОБЛЕМА УТИЛІЗАЦІЇ АКУМУЛЯТОРІВ ТА БАТАРЕЙОК В УКРАЇНІ	85
Тетяна Чмир	
ЕКОЛОГІЧНИЙ АУТСОРСИНГ: СУТНІСТЬ ТА ПЕРЕВАГИ ВПРОВАДЖЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ	86
Шамічков Олександр	
КОНЦЕПЦІЯ APPLE: ЕКОЛОГІЯ ПОНАД УСЕ	89
Яровий Сергій, Ярова Тетяна, Брен Олександр	
АНАЛІЗ ВИВЧЕННЯ ФЛОРИ ПРИАЗОВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ ЗА ЧАС ЙОГО ІСНУВАННЯ	90

екологічними організаціями (як українськими, так і міжнародними).

Успішний розвиток еколого-освітньої діяльності парку залежить від збільшення фінансування з держбюджету та обласного фонду навколишнього природного середовища.

На нашу думку, найбільше уваги у еколого-освітній діяльності слід приділити підвищенню рівня екологічної свідомості учнівської та студентської молоді, роботі із педагогічними колективами. З метою поліпшення еколого-освітньої роботи з учнівською та студентською молоддю доцільним є: формування інформаційних куточків у школах міст та районів; створення еколого-освітнього центру та його філій; створення мережі екологічних та етнокраєзнавчих стежок, еколого-освітницьких стаціонарних виставок у різних закладах, які сприятимуть підвищенню екологічної культури та свідомості населення нашого регіону.

У напрямках роботи із громадами треба налагодити співпрацю із громадськими організаціями у проведенні еколого-освітніх заходів, виданні еколого-освітньої поліграфічної продукції.

Брен Олександр

*молодший науковий співробітник Приазовського НПП,
асистент кафедри ботаніки і садово-паркового господарства МДПУ ім. Б. Хмельницького,*

Яровий Сергій

заступник начальника наукового відділу Приазовського НПП,

Ярова Тетяна

молодший науковий співробітник Приазовського НПП

ЛІКАРСЬКІ РОСЛИНИ ПРИАЗОВЬСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ

Використання рослин у лікуванні різних захворювань починалось ще до появи формування ботаніки та медицини як галузей знань. Здавна людство використовувало рослини з лікувальною метою, без сформованого поняття про їх біологічні особливості та біохімічні властивості. Перші згадки про збір лікарських рослин, створення книг-травників у Київській Русі датуються XI століттям, а в Україні перша плантація лікарських рослин була закладена на початку XVII ст. на Полтавщині.

Сьогодні в Україні з рослинної сировини виготовляються понад 45% від усіх лікарських засобів та 75% препаратів, які призначені для лікування та профілактики різних захворювань. Вітчизняний ринок лікарського рослинництва не задовольняє попит населення, а значна частина сировини взагалі є імпортною.

Лікарськими рослинами є рослини, які можуть бути використані у медичній практиці в певний момент науково-технічного прогресу. Це означає, що серед всього різноманіття представників сучасної флори лише незначна частина сьогодні набула використання, а інші рослини, ймовірно, в майбутньому привернуть до себе увагу науковців та лікарів. Проте існують синтетичні ліки, які є хімічними аналогами активних речовин рослинного походження, однак значення лікарських рослин не зменшується, а попит на рослинні ресурси та пошук нових рослинних лікарських засобів у медичній галузі щороку зростає.

Не дивлячись на давню історію застосування рослин в медицині, залишається ряд питань, які потребують вирішення, а саме: визначення вмісту біологічно активних речовин, встановлення запасів на певних територіях, визначення перспективи заготівлі та виробництва.

Для території Приазовського НПП наводиться 1325 видів рослин з яких 1086 – судинні рослини, 219 – водорості, 5 – гриби, 15 – лишайники. Серед них

лікарськими є 349 рослин, які відносяться до трьох відділів Equisetophyta (Хвощеподібні), Pinophyta (Голонасінні), Magnoliophyta (Покритонасінні). Перші два відділи включають по одному виду рослин, останній – 347 видів, які відносяться до 45 родин. Більша частина видів лікарських рослин території ПНПП відома серед відділу Magnoliophyta і відноситься до класу Magnoliopsida – 331 вид, в той час як клас Liliopsida представлений лише 16 видами.

Офіційним документом, який встановлює перелік компонентів та норми якості лікарської сировини є фармакопея. Перше видання Державної фармакопеї України (ДФУ) введено в дію з 1 жовтня 2001 року, і вона представляє собою правовий акт, що містить загальні вимоги до лікарських засобів, фармакопейні статті, методики контролю якості лікарських засобів. Серед фармакопейних засобів в ДФУ зазначено шість найменувань рослин, відмічених на території ПНПП, які можуть бути використані у лікарській справі: алтея лікарська (*Althaea officinalis* L.), бузина чорна (*Sambucus nigra* L.), алтея (*Achillea* sp.), звиробій звичайний (*Hypericum perforatum* L.), солодка гола (*Glycyrrhiza glabra* L.), чистотіл великий (*Chelidonium majus* L.).

Збір дикорослих лікарських рослин потребує відповідності до раціонального використання природних ресурсів в цілому та збереження окремих рідкісних видів рослин, які занесені до природоохоронних переліків. Так, серед лікарських рослин ПНПП 16 видів занесені до Червоного списку Запорізької області (люцерна Котова (*Medicago kotovii* Wissjul.), лещиця Павла (*Gypsophila paullii* Klokov), смілка приземкувата (*Silene supina* M. Bieb.), підмаренник кільчастий (*Galium verticillatum* Danth.), золототисячник гарний (*Centaureum pulchellum* (Sw.) Druce), вечорниці сумні (*Hesperis tristis* L.), барвінок трав'янистий (*Vinca herbacea* Waldst. et Kit.), гармала звичайна (*Peganum harmala* L.), дивина лікарська (*Verbascum phlomoides* L.), валеріана бульбиста (*Valeriana tuberosa* L.), рогіз вузьколистий (*Typha angustifolia* L.), частуха злаковидна (*Alisma gramineum* Lej.), півники болотні (*Iris pseudacorus* L.), сусак зонтичний (*Butomus umbellatus* L.), пароліст звичайний (*Zygophyllum fabago* L.), ефедра двоколосова (*Ephedra distachia* L.) та два види до Червоної книги України солодка гола (*Glycyrrhiza glabra* L.), катран понтійський (*Crambe pontica* Steven ex Rupr.).

Трудомісткий збір і подальша обробка сировини обумовлюють потребу у вирощуванні лікарських рослин із залученням сучасної агротехніки та механізації, що сприятиме підвищенню якості сировини. Збільшення площ земель для вирощування також може стати вирішенням дефіциту природної лікарської сировини в Україні. Для попередження виснажливого використання природних ресурсів збір дикорослих лікарських рослин повинен регулюватись законодавством України з охорони навколишнього природного середовища та контролюватись природоохоронними установами на відповідних територіях.

Грищенко Євгенія,
старший викладач кафедри управління МІДМУ "КІТУ"

ЕКОЛОГІЧНА СВІДОМІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ЗАГАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ

Кризові явища, які визначилися у взаємовідносинах між суспільством і природою та загроза глобальної екологічної катастрофи на початку ХХ ст. визвала необхідність появи такої специфічної форми суспільної свідомості як екологічна свідомість.

Екологічна свідомість – це система цілеспрямованого впливу на особистість з метою формування дбайливого ставлення до оточуючого середовища, відповідальності за збереження природи, її ресурсів, складає